

Talouden tasapainottamistoimenpiteet ja talousarviomuutokset 2026

495/02.02.00/2026

Kaupunginhallitus 13.04.2026

Valmistelija: talousjohtaja Hellevi Kunnas, puh. 020 615 5054, hellevi.kunnas(at)kouvola.fi

Yhteenveto

Kouvolan kaupunki sai tammikuun lopussa käyttöönsä päivitetyt verotuloarviot, jotka osoittivat, että taloudellisen tilanteen korjaamiseksi tulee käynnistää toimenpiteet. Toimenpiteillä tavoitellaan vähintään 3 miljoonan euron taloutta kohentavaa vaikutusta vuoden 2026 aikana. Yhteensä talouden tasapainottamistarpeeksi muodostuu kumulatiivisesti noin 10 miljoonaa euroa taloussuunnittelukauden aikana vuosina 2026–2030.

Esittävästä toimenpiteistä ja talousarviomuutoksista muodostuu yhteensä 3,9 miljoonan euron toimintakatetta parantava vaikutus. Huomioiden verotulojen ja valtionosuuksien muutostarpeet, yhteisvaikutus tilikauden ylijäämää 0,2 miljoonaa euroa parantava. Tämä tarkoittaa vuoden 2026 ylijäämän summaksi 1,3 miljoonaa euroa. Pysyvien toimenpiteiden vaikutus on vähintään samansuuruinen seuraavina vuosina, osassa kumulatiivinen vaikutus on suurempi, kun koskee koko vuotta.

Asian valmistelun tausta ja päätösvallan perusteet

Kuntalain 14 §:n mukaan Kaupunginvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuuston tulee päättää vuoden loppuun mennessä kunnan seuraavan vuoden talousarviosta ja kolmen tai useamman vuoden taloussuunnitelmasta ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen ja se on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan velvoitteet (Kuntalaki 110 §). Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan (hallintosääntö 59 §).

Kouvolan kaupunginvaltuusto on 8.12.2025 § 116 hyväksynyt Kouvolan kaupungin talousarvion vuodelle 2026 ja taloussuunnitelman vuosille 2026–2029.

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaan (KH 15.12.2025 § 320). toimialajohtajien sekä muiden tilivelvollisten tulee jatkuvasti seurata talousarvion ja sen käyttösuunnitelmien toteutumista ja saattaa mahdolliset poikkeamat asianomaisen toimielimen tietoon. Toimielimen

on ryhdyttävä välittömästi korjaaviin toimenpiteisiin, mikäli ilmenee ettei talousarvio toteudu suunnitellulla tavalla.

Hallintosäännön 63 §:n mukaan talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle, siten että valtuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Talousarviosta päättäessään valtuusto määrittelee, mitkä ovat valtuuston sitovina hyväksyvät toiminnan tavoitteet (hallintosääntö 62 §).

Talousarvion sitovuustaso

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä talousarviossa on sitovuustasoksi käyttötalouden osalta määritelty kaupunginvaltuustoon nähden lautakunnan/kaupunginhallituksen ulkoinen toimintakate (ilman osakkeiden, rakennusten ja maa-alueiden myyntiä).

Kouvolan kaupunkistrategian mukaisesti kaupungilla on tasapainoinen talous, jolla varmistetaan kilpailukykyinen verotus, kohtuulliset asumiskustannukset sekä palvelujet hinnat.

Kouvolan taloudellinen tilanne

Kouvola on sopeuttanut talouttaan johdonmukaisesti vastaamaan vähenevää ja ikääntyvää väestöä muun muassa karsimalla ja uudistamalla palveluverkkoja, kehittämällä palvelujen tuottamistapoja sekä vähentämällä menoja laajasti palveluista, henkilöstöstä, avustuksista ja kiinteistömässasta. Talouden tasapainottamistarve on kuitenkin jatkossakin suuri, koska valtionosuuksien, verotulojen ja palkkaratkaisujen muutokset heikentävät kuntataloutta, ja monet päätetyt säästötoimet vaikuttavat vasta viiveellä. Palvelutuotannon kaikilla osa-alueilla on välttämätöntä pystyä sopeutumaan tulevaan väestöpohjaan, väestörakenteen muutokseen ja niistä johtuviin palvelutarpeisiin.

Tilinpäätös vuodelta 2025 oli alijäämäinen, mutta kaupungin oma toiminta kehittyi talousarviota parempaan suuntaan: toimintakate toteutui 1,7 miljoonaa euroa talousarviota parempana. Toiminnan tuottojen ja kulujen erotukseen eli toimintakatteeseen kaupunki pystyy omilla toimillaan vaikuttamaan, ja tässä Kouvola on onnistunut. Vuoden 2025 tilinpäätöksen alijäämä syntyi ennen kaikkea verotulojen talousarviota selvästi heikomman kertymän seurauksena. Valtionosuuksissa Kouvola on hyvinvointialueuudistuksessa niin sanottu häviöjä, sillä sote-siirtoerät ovat kaupungille merkittävästi negatiiviset.

Kouvolan talouden tasapainottamistyö jatkuu ja palveluverkkoja uudistetaan edelleen. Lisäksi palveluverkkoa analysoidaan ja tehdään kustannus- sekä toimintavertailua saman kokoluokan kuntiin. Vertailuja on syvennetty hankkimalla vertailukunnista tietoja myös julkisten tilastojen ulkopuolisista tekijöistä, kuten tukipalveluista, volyyymeistä ja henkilöresursseista. Lisäksi palveluja on arvioitu niiden lakisääteisyysnäkökulmasta.

Talouden tasapainottaminen on käytännössä muuttunut osaksi kaupungin jatkuvaa taloussuunnittelua, ja kaupunki varautuu myös mahdollisten valtakunnallisten julkisen talouden sopeutustoimien kuntavaikutuksiin, joiden tarkkaa sisältöä ei vielä tiedetä.

Arvio tulevasta taloudellisesta kehityksestä

Kouvolan kaupungin taloudellinen tilanne on edelleen haasteellinen, vaikka talouden tasapainottamistoimenpiteitä on tehty jo vuosien ajan. Toimenpiteet ovat kuitenkin vaikuttaneet kaupungin kustannusten kehitykseen eli niiden avulla on saavutettu tuloksia. Tätä tuloksellista työtä tulee edelleen jatkaa osana vuosittaista taloussuunnittelua.

Kaupungin haasteena on negatiivinen väestökehitys sekä ikääntyviin painottuva väestörakenne. Tällä on suora vaikutus kaupungin tulorahoitukseen. Valtionosuuksien perusteet ovat monelta osin asukaslukuperusteiset eli rahoitus pienenee väestön vähetessä. Lisäksi rahoitus painottuu nuorimmille ikäluokille. Sote-uudistuksesta johtuvat valtionosuusleikkaukset ovat Kouvolalle merkittävä summa. Valtionosuusuudistus kariutui, mutta kaupungin jatkaa edunvalvonnallisia toimenpiteitä epäkohdan korjaamiseksi.

Väestöennusteiden ollessa negatiivisia tulisi kaupungin pystyä alentamaan kustannuksia, mutta laaja palveluverkko muun muassa perusopetuksen, varhaiskasvatuksen sekä liikuntapaikkojen osalta asettaa haasteita. Palveluverkkoja uudistamalla pystytään optimoimaan tarvittavat resurssit, niin henkilöstön kuin tilojen osalta. Uudistamiseen tarvitaan investointeja, joiden avulla saavutetaan pysyviä käyttötaloussäästöjä sekä luodaan elinvoimaa alueelle. Investointeja haastaa yleinen taloudellinen tilanne ja mahdollinen Ukrainan jälleenrakentaminen sekä korkotaso. Vaikka korkotaso on laskenut vuodentakaisesta, on se edelleen aiempia vuosia korkeampi.

Valtiovarainministeriö on joulukuussa 2025 arvioinut julkisen talouden sopeuttamistarpeeksi tällä hallituskaudella 0–1,4 miljardia euroa ja tulevalla hallituskaudella 7–12 miljardia euroa. Arvioihin sisältyy epävarmuutta ja tiedot päivittyvät useita kertoja ennen seuraava hallituskautta. Nämä julkisen talouden sopeuttamistarpeet tulevat väistämättä näkymään myös kuntien taloudessa.

Talouden tasapainottamistarve

Vuoden 2026 alussa tulleet uudet verotuloennusteet pakottavat kaupungin tarkastelemaan taloutta jo vuoden 2026 aikana ja laatimaan tarvittavat toimenpiteet, jolla estetään alijäämäisen tuloksen muodostuminen. Tammikuun lopussa saadut Suomen Kuntaliiton kuntakohtaiset verotuloennusteet, jotka pohjautuvat valtiovarainministeriön laskelmiin, ennakoivat että verotulotilitykset vuodelle 2026 on huomattavasti pienemmät kuin kaupungin talousarviossa syksyllä 2025 arvioidut. Verotuloarviot perustuvat edellä mainittuihin Kuntaliiton tuottamiin veroennusteisiin.

Kouvolan verotuloennuste 30.1.2026 on 4,4 miljoonaa heikompi kuin talousarviossa arvioitiin. Talousarvio perustuu syksyn 2025 veroennustekehikkoon. Merkittävin muutos ennusteiden välillä on tuloveroissa, 3,2 miljoonaa euroa, lisäksi yhteisöveroarvio sekä kiinteistöverotuloarvio pienenevät 0,6 milj. euroa. Yhteensä verotulojen arvioidaan olevan 4,4 milj. euroa pienemmät kuin talousarviossa. Tähän vaikuttaa heikko ansiotulokehitys ja työttömyyden kasvu. Vuoden 2026 tammikuun tilastojen mukaan ennakonpidätysten alaiset ansiotulot ovat laskeneet edellistä vuodesta Kouvolan osalta -0,5 prosenttia, kun koko maan osalta kasvu oli 2,1 prosenttia. Helmikuun tilastojen mukaan tilanne ei ole kohentunut.

Tämän hetken arvion mukaan tilinpäätös vuodelta 2026 tulee olemaan ilman toimenpiteitä 2,6 miljoonaa euroa alijäämäinen. Arvioissa on huomioitu 0,7 miljoonaa euroa talousarviota suuremmat valtionosuudet. Päivitetyt verotulo- ja valtionosuusennusteet vaikuttavat myös taloussuunnitelmavuosille. Yhteenlaskettu pysyvä talouden tasapainottamistarve on tällä hetkellä noin 10 miljoonaa euroa vuosille 2026–2030. Tasapainottamistarvetta tarkastellaan uudestaan keväällä 2026 vuoden 2027 talousarviokehityksen valmistelun yhteydessä, kun seuraavat julkisen rahoituksen päivitykset ovat käytettävissä maan hallituksen kehysriihen jälkeen.

Alla olevassa taulukossa on esitetty tämänhetkisen tilanteen mukainen kumulatiivinen talouden tasapainottamistarve sekä sen vaikutus kertyneeseen eli kumulatiiviseen ylijäämään.

M€	2026	2027	2028	2029	2030
Kumulatiivinen tasapainotustarve	3	5	7	9	10
Kertynyt ylijäämä ilman tasapainotusta	10,4	6,7	4	3,2	2,4
Kertynyt ylijäämä, tasapainotettu	13,4	14,7	19	27,2	36,4

Talouden tasapainottamisen prosessi

Vuoden 2026 ensimmäinen Suomen kuntaliiton tuottama veroennustekehikko oli käytettävissä 30.1.2026. Veroennustekehikon tulevien vuosien pohjaennusteena toimii valtiovarainministeriön laatima taloudellinen katsaus. Kuntakohtaisesti kehikossa on huomioitu kunkin kunnan viimeisimmät käytettävissä olevat verotukseen vaikuttavat tiedot. Kouvolan verotuloennuste on 4,4 miljoonaa heikompi kuin talousarviossa arvioitiin. Talousarvio perustuu syksyn 2025 veroennustekehikkoon. Merkittävin muutos ennusteiden välillä on tuloveroissa, 3,2 miljoonaa euroa, lisäksi yhteisöveroarvio sekä kiinteistöverotuloarvio pienenevät 0,6 milj. euroa.

Välittömästi uusien tietojen saannin jälkeen päivitettiin kaupungin tuloslaskelmaennuste kuluvalle vuodelle sekä tuleville taloussuunnitteluvuosille. Laskelmassa huomioitiin verotuloennuste sekä valtionosuudet, jotka ovat päätösten mukaan 0,7 milj. euroa talousarviota paremmat. Yhteensä ennuste verotulojen ja valtionosuuksien vaikutuksesta tulokseen on 3,8 miljoonaa euroa negatiivinen.

Edellä mainittujen perusteella arvioitiin vuodelle 2026 tarvittavan vähintään 3 miljoonan euron tasapainottamistoimenpiteitä.

Tämä asia kerrottiin kaupunginhallitukselle heti seuraavassa hallituksen kokouksessa 2.2.2026. Asian jatkovalmistelu sovittiin samassa yhteydessä seuraavasti:

- toimialat tekevät tasapainottamistoimenpidesuunnitelman
- toimialajohtajan esittelevät tasapainottamistoimenpiteet kaupunginhallituksen ylimääräisessä talousseminaarissa 30.3.2026
- tasapainottamistoimenpiteet ja niitä koskevat talousarviomuutokset käsitellään kaupunginhallituksessa 13.4. ja hyväksytään kaupunginvaltuustossa 20.4.2026.

Asia vaatii nopeaa käsittelyä, jotta toimenpiteet pystytään toteuttamaan, niin että ne vaikuttavat vuoden 2026 tulokseen.

Toimialakohtaiset perustelut

Alla olevissa kappaleissa on toimialajohtajien lausunnon talouden tasapainottamistoimenpiteistä.

Elinvoimapalvelut

Elinvoimapalvelujen toimialajohtajan lausunto

”Elinvoimapalvelujen osalta säästöjä on haettu sekä isommista kokonaisuuksista, että pienemmistä osa-alueista. Suurimpina osa-alueina on kartoitettu mahdollisuuksia säästää tilapalvelujen palveluyksiköstä.

Säästöjen laskemisesta haasteellisen tekee se, että kiinteistöjen lukumäärä elää pitkin vuotta, kun rakennuksia on siirretty Kouvolan yritystiloille sekä Kouvolan asunnoille. Säästöjä pyritään saamaan myös energiatehokkuusinvestoinneilla sekä kiinteistöjen purkamisella. Säästöjä syntyy niin kiinteistöjen ylläpidosta, lämmityksestä kuin sähkökustannuksista. Alkuvuosi oli kuitenkin aiempia selkeästi kylmempi, joten kokonaissäästön toteutuminen riippuu loppuvuoden säätilasta. Purkukustannuksissa tavoitellaan talousarviota pienempää toteutumaa, koska purkulistalla olevat kohteet päivittyvät ja kaikki eivät toteutun suunnitellusti vuoden 2026 aikana.

Pienempinä säästökohteina on muun muassa ICT kustannukset, jotka jäävät arvioitua pienemmiksi.”

Elinvoimapalvelujen toimenpiteiden yhteissumma vuonna 2026 lisätavoitteet huomioiden on 976 782 euroa, josta pysyvä vaikutus on 345 000 euroa. Toimenpiteillä ei ole suoria henkilötyövuosivaikutuksia.

Sivistys

Sivistysjohtajan lausunto

"Kasvatus- ja opetuslautakunnan (kaopla) alaisia palveluja ovat varhaiskasvatus, perusopetus ja nuorisosektori sekä toinen aste ja korkeakoulutus. Kaoplan kulut yhteensä v. 2026 on noin 154 milj.€, josta sisäiset vuokrat 30 milj.€ (20 %).

Vastaavasti liikunta- ja kulttuurilautakunnan alaiset palvelut ovat liikunta sekä kulttuuri ja vapaa sivistystyö ja kulut yhteensä 27 milj.€. Sisäiset vuokrat ovat lähes 15 milj.€ (53 %). Liikunnassa sisäiset vuokrat muodostavat yli 70 % kustannuksista.

Toimialan suurin ulkoinen kuluerä on henkilöstökulut (52 %) ja toisena on palvelujen ostot (18 %). Aineiden ja tarvikkeiden osuus kuluista on pieni (2 %).

Sivistyksen kaikissa palveluissa äkilliset ja ennakoimattomat kesken lukuvuotta tehtävät muutokset ovat erittäin vaikeita toteuttaa ja niillä on iso vaikutus lasten ja nuorten sekä heidän huoltajiensa arkeen. Siksi toimiala pitää parhaana sopeuttamistoimenpiteenä käynnissä ja tulossa olevia palveluverkkomuutoksia, joissa ennakoidusti kaikki palvelut sopeutetaan vähenevään väestöön ja väheneviin resursseihin. Säästöt tulevat pidemmällä aikavälillä, mutta ne ovat pysyviä ja vaikuttavat kaikkiin toimialoihin.

Kasvatuksen ja opetuksen sopeutustoimenpiteet

Kasvatuksen ja opetuksen toimintavuosi on lukuvuosi (elokuu-heinäkuu), joka poikkeaa talousarvion kalenterivuodesta. Henkilöstökulut vuoden 2027 kevätlukukauden seitsemäksi kuukaudeksi joudutaan sitomaan nyt huhtikuussa 2026, kun kouluille annetaan opetuksen kokonaistuntikehys. Rehtorit laativat koulun tuntikehymän ja oppilasmäärän perusteella alkavalle lukuvuodelle 2026-27 työsuunnitelman, joka on hyväksytyn opetussuunnitelman mukainen ja sitoo opettajien palkkauksen vuoden ajaksi. Kesken lukuvuotta työnantajan on mahdotonta lähteä muuttamaan opettajien ja muun henkilöstön palkkausperusteita ja mm. joukkoliikenteen aitatauluja. Haaste talouden suunnittelussa on se, että tulevan vuoden 2027 kehys annetaan vasta kesäkuussa 2026, mutta toimiala on joutunut sitomaan seitsemän kuukauden iso kuluerän tietämättä mikä on toimintakate. Tuottoja lakisääteisessä kasvatuksessa ja opetuksessa on vaikea lisätä, valtionrahoituksen yksikköhinnat eivät seuraa kustannusten nousua ja varhaiskasvatuksessa jo nyt yli 60 %:lle asiakkaista palvelu on maksuton.

Oppimisen tuen uudistuksessa lukuvuosi 25-26 on siirtymäkausi, eikä tuen muutoksen vaikutuksia resurssitarpeeseen ja kustannuksiin ole voitu tarkasti laskea. Lakimuutos lisäsi kuntien velvoitteita tuen järjestämiseen, minkä vuoksi Kouvolassa on lisätty erityisluokanopettajaresurssia ja ryhmäkohtaisia tukitunteja. Tämän vuoksi leikkaukset oppimisen tukeen kesken lukuvuoden ovat iso riski, kun tiedetään että lasten ja nuorten hyvinvointi on huonontunut.

Varhaiskasvatuksessa lasten syntyvyys on vähentynyt vuosittain, mikä näkyy vähentyneenä lapsimääränä päiväkodeissa ja viiveellä myös koulujen oppilasmäärissä. Vuosittainen varhaiskasvatukseen osallistumisaste on noussut, mutta näyttää pysähtyneen n. 83 %:n tasolle.

Lukiokoulutus on jo valmistellut merkittävät säästötoimenpiteet, jotka lukio toteuttaa pysyäkseen valtuuston hyväksymässä vuoden 2026 talousarviossa. Isoja lisäleikkauksia vuodelle 2026 on lukiokoulutuksessa vaikea tehdä. Tavoitteena on saada päivälukiokoulutuksen kustannukset verrokkikaupunkien tasolle. Pitkällä aikavälillä toiminta keskitetään oppivelvollisiin, ja erityisesti aikuisten perusopetuksen järjestämiseen pyritään löytämään muita koulutuksen järjestäjiä.

Sopeutustoimenpiteitä varhaiskasvatuksessa ovat

- peruuttamatta jätetystä hoitopaikasta perittävän maksun käyttöönotto
- kesällä ja koulujen loma-aikoina avoinna olevia päiväkoteja vähennetään
- luovutaan päiväkotibussin käytöstä
- Viialan päiväkodin lakkautus 1.8.2026 alkaen
- osa varhaiskasvatuksen henkilöstön ict-lisensseistä vaihdetaan edullisemmiksi
- palvelujen ostoja supistetaan

Perusopetuksen ja nuorison sopeutustoimenpiteet ovat

- sisäiset henkilöstöjärjestelyt (rehtorien tehtävien yhdistäminen, hyvinvointitutorin ja koulusihteerin eläköityminen)
- iltapäivätoiminnan maksujen korotus
- nuorten talojen toiminnan muutokset (tilaratkaisut)

Lukiokoulutuksessa sopeutustoimenpiteitä vuonna 2026 ovat

- henkilöstökulujen vähentäminen (iltalähiopetuksen lopettaminen kohdentamalla vähentynyt iltalähiopetuksen tarve verkkolukio-opinnoiksi, aikuisten perusopetuksen vähentäminen 1 ryhmällä kohdentamalla opetus oppivelvollisuusikäisiin, kuntakohtaisen soveltavan kurssitarjonnan vähentäminen vaikuttamatta ylioppilaskirjoituksiin valmistautumiseen ja niiden suorittamiseen, kesälukion järjestämättä jättäminen v. 2026)
- hallinnon, oppilaanohjauksen ja erityisopetuksen resurssien tarkastelu hallinnollisen yhdistymisen ja vuosityöaikaaan siirtymisen myötä 1.8.2025

- oppimateriaali-, laite-, materiaali-, leasing- ja matkustuskustannusten tarkastelu hallinnollisen yhdistymisen myötä saatavasta toiminnan tehostamisesta mm. Erasmus-yhteistyöhön liittyen

Kasvatuksen ja opetuksen toimenpiteiden yhteissumma vuonna 2026 lisätavoitteet huomioiden on 1 329 933 euroa, josta pysyvä vaikutus on 930 300 euroa. Toimenpiteiden henkilötyövuosivaikutus on -28,75 htv vuonna.

Liikunnan ja kulttuurin sopeutustoimenpiteet

Liikunnan osalta suurin kuluerä on sisäiset vuokrat ja toisena liikuntapaikkojen hoito/ylläpito, jotka ovat suoraan rinnasteisia palveluverkkoon. Isojen liikuntatilojen (jää- ja uimahalli sekä isot liikuntahallit) palveluverkkoselvitys on tarkoitus tuoda valtuustoon päätöksentekoon kesäkuussa 2026. Kaupunki saa liikuntapaikkojen sulkemisen säästöt ulkoisina menosäästöinä tekyn liikuntapaikkapalveluiden ja tilapalveluiden menojen säästöinä, kun sivistyksen maksamat sisäiset vuokrat ja ostopalvelumaksut vähenevät.

Liikuntatilojen käyttömaksuilla ja vuokratuotoilla keskeinen merkitys tuotoissa, minkä vuoksi tilavarausyksikön toiminnan ja tilojen markkinoinnin tehostaminen ovat jatkossa yksi taloutta parantava toimenpide. Erityisesti uuden uimahallin ja monitoimiareenan tuotoilla tulee olemaan iso osuus tuotoissa. Samoin kulttuurin osalta tapahtumatalojen ja muiden tilojen vuokratuotoilla ja omien tapahtumien tuotoilla on jatkossa merkitystä. Sopeutustoimenpiteinä esitetään molemmissa palveluissa tuottojen lisäämistä eri muodoissa.

Liikunnan sopeutustoimenpiteitä vuonna 2026 ovat

- liikunnan myyntituottojen nostaminen hinnastojen kautta
- Inkeröisten jäähallin sulkeminen 1.8.2026 alkaen
- Inkeröisten uimahallin sulkeminen 1.8.2026 alkaen
- Viialan liikuntahallin sulkeminen 1.8.2026 alkaen
- uimahallien kesäsulkujen 2026 laajentaminen
- yleisten liikuntapaikkojen ja -reittien sekä uimarantojen lakkauttamiset
- liikuntapaikkojen hoitokustannusten vähentäminen (kenttien huollot, kalustohankinnat, katsomoremontit)

Kulttuurin ja vapaan sivistystyön konkreettisia sopeutustoimenpiteitä vuonna 2026 ovat

- avointen tehtävien täyttämättä jättäminen määräaikaaisesti (kirjasto, museo, opisto)
- omien tuottojen ja ulkoisen rahoituksen lisääminen
- kulttuurin tilojen aukioloaikojen muutokset
- Myllykosken ja Kuusankosken kirjastojen tilamuutokset ja opiston luopuminen ulkoisista vuokratiloista.”

Liikunnan ja kulttuurin toimenpiteiden yhteissumma vuonna 2026 lisätavoitteet huomioiden on 478 795 euroa, josta pysyvä vaikutus on 193 450 euroa. Toimenpiteiden henkilötyövuosivaikutus on -2 htv vuonna 2026.

Tekniikka ja ympäristö

Tekniikka ja ympäristö toimialajohtajan lausunto

Tekniikka ja ympäristö toimialalla kaupunkisuunnittelun palvelussa hyödynnetään eläköitymistä sekä jätetään määräaikaista työntekijöitä palkkaamatta. Lisäksi vähennetään palveluhankintoja.

Yhdyskuntatekniikassa vähennetään ostopalveluina tehtyjä niittoja noin 30 %. Myös hiekanpoistossa arvioidaan säästettävän kuluja. Tiemerkintöjen ostopalveluja vähennetään myös; merkinnät tehdään massamerkintöjen sijaan maalaamalla omin voimin. Henkilöstökuluja vähennetään siten, ettei kaikkien eläköityvien tms. poistuvien tilalle rekrytoida uusia henkilöitä.

Yksityistieavustuksiin varattua määrärahaa on mahdollista jättää kuluvan vuoden osalta jakamatta, sillä perussparannusavustuksien hakemuksia on tiedossa ennakoitua vähemmän. Kunnossapitoavustuksiin käytettävä euromäärä säilyy edellisvuosien tasolla.

Ympäristöpalveluissa ja maaseutupalveluissa vähennetään henkilöstökuluja kahden loppuvuodesta eläköityvän henkilön sekä määräaikaisten työntekijöiden palkkarahoista. Viranomaispalvelujen talouden sopeuttamistoimia kohdennetaan myös palvelujen ostoihin.

Kiinteistöpalveluissa priorisoidaan tehtäviä ja vähennetään ostopalvelujen hankintoja kunnossapidon ja kiinteistönhoidon yksiköiltä. Henkilöstökuluja vähennetään kaikkien yksiköiden osalta pääosin määräaikaistilalle varatuista palkkarahoista.”

Viranomaispalveluissa rakennuslupatuloja ennustetaan saatavan talousarviota enemmän, koska vireillä on isoja rakennushankkeita. Yritystonttien tontinluovutuskilpailulla pyritään myös lisäämään tuloja.

Keskeiset menojen vähennykset 0,6 M€

- Henkilöstökulujen vähentäminen 0,22 M€
- Palvelujen ostojen vähentäminen 0,34 M€
- Yksityistieiden perussparannusavustusten pienentäminen 0,02 M€

Keskeiset tulojen lisäykset 0,4 M€

- Rakennuslupatulojen lisäys 0,3 M€
- Yritystonttien tontinluovutuskilpailut 0,1 M€

Tekniikka ja ympäristöpalveluiden toimenpiteiden yhteissumma lisätavoitteet huomioiden on 1 135 308 euroa, josta pysyvä vaikutus on

174 004 euroa. Toimenpiteiden henkilötyövuosivaikutus on -4,9 htv vuonna 2026.

Puhtauspalveluhenkilöstön eläköitymisen korvaaminen ostopalveluja hyödyntämällä

Puhtauspalveluissa eläkepoistuman tuomaa joustoa ja kustannustehokkuutta on tähän asti hyödynnetty pääasiassa investointien yhteydessä tehtävien uudelleenjärjestelyjen kautta. Puhtauspalveluita on tuotettu ostopalveluina Inkeröisten monitoimitalossa sekä Eskolanmäen liikuntahallissa 8/2025 alkaen. Arvioidut kustannussäästöt on saavutettu ja asiakkaiden tyytyväisyys on samaa tasoa kuin sisäisten palvelujen kohteissa. Näiden lisäksi puhtauspalvelujen ostopalveluista on kertynyt hyviä asiakaskokemuksia Valkealan monitoimitalosta, jossa on elinkaarimallin mukainen ulkoinen ylläpidon kokonaisuus.

Talouden tasapainottamistarpeen jatkuessa esitetään puhtauspalvelujen ulkoisten ostopalvelujen osuuden asteittaista kasvattamista. Puhtauspalvelujen eläköityvien henkilöiden määrän ollessa lähivuosina erityisen korkea, voidaan järjestely toteuttaa hallitusti. Ostopalveluprosessi toteutetaan niin, että se ei johda kaupungin vakituisen henkilöstön vähentämiseen. Eläköitymissuunnitelmien johdosta tulevan henkilöstöpoistuman arvio on vuosien 4/2026-12/2028 aikana noin 20 htv.

Ulkoisten puhtauspalvelutuotannon kohteiksi valitaan tulevia investointikohteita ja sellaisia olemassa olevia kohteita, joissa on käyttöä iltaisin sekä viikonloppuisin, toiminta on vaihtelevaa ja sisäinen palvelutuotanto on kalliimpaa kuin muissa kohteissa.

Lisätoimenpiteet kaikille toimialoille

Edellä mainittujen lisäksi on työstetty lisätoimenpiteitä, jotka kohdistuvat toimialoille seuraavasti:

- Kasvatus ja opetus: koulunkäyntiohjaajien määrän vähentäminen 20 htv:tä, vaikutus vuodelle 2026 5 kk:n osuus 400 000 euroa
- Kalustehankintojen rajoittaminen, vähennys 272 000 euroa, kohdistus kaikille toimialoille
- Koulutus- ja kulttuuripalvelujen vähentäminen 102 000 euroa, kohdistus kaikille toimialoille
- Kirjallisuushankintojen rajoittaminen 167 000 euroa, kohdistus kaikille toimialoille
- Lomapalkkavelan pienentäminen 200 000 euroa, kohdistus kaikille toimialoille lomapalkkavelan pitämättömien lomapäivien mukaisessa suhteessa
- Yhteensä 1 141 000 euroa.

- Lisäksi tavoitteena on minimoida matkustus- ja kuljetuspalvelujen käyttöä.

Toimielinten talousarviomuutosten yhteenveto

Talousarviomuutoksissa on summat kohdistettu sille toimielimelle, jonka ulkoinen kustannus tai tulo on kyseessä. Lisäksi on tehty toimenpiteiden johdosta muutokset sisäisiin eriin. Sitovuustaso kaupunginvaltuuston nähden on toimielimen ulkoinen toimintakate.

Julkisen rahoituksen muutokset

Verotuloja on pienennetty veroennustekehikon mukaisesti:

- Tuloveron vähennys 3 127 000 euroa
- Yhteisöveron vähennys 633 000 euroa
- Kiinteistöveron vähennys 648 000 euroa
- Yhteensä verotulojen vähennykset 4 408 000 euroa.

Valtionosuuksiin on tehty valtionosuuspäätösten mukaiset muutokset:

- Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden lisäys 714 400 euroa
- Verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen lisäys 27 600 euroa
- Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien lisäys 807 000 euroa
- Verotulomenetyksen kompensaaion vähennys 807 000 euroa
- Yhteensä valtionosuuksien lisäykset 742 000 euroa.

Muut muutostarpeet

Toimialojen välisiä siirtotarpeita on tullut esille talousarvion hyväksymisen jälkeen. Talousarvion käsittelyn yhteydessä on sovittu, että orkesterin avustuksesta katetaan liikunta- ja kulttuurilautakunnan talousarviosta puuttuva 100 000 euroa kaupunginhallituksen alaisesta toiminnasta. Vahtimestaripalvelut keskitettiin teknisestä ja ympäristöpalveluista liikuntapalveluihin. Tätä summaa ei ollut huomioitu talousarviossa. Muutoksena esitetään tähän 78 000 euron siirto teknisestä lautakunnasta liikunta- ja kulttuurilautakuntaan. Näillä edellä mainituilla muutoksilla ei ole vaikutusta kaupungin kokonaistulokseen.

Yhteenveto toimialakohtaisista muutoksista

Alla olevassa taulukossa on toimielinten muutokset kootusti kohdistettuina niille toimielimille, joihin ulkoinen kustannus kohdistuu. Taulukossa esitetään toimielinten ulkoinen toimintakate ilman osakkeiden ja osuuksien sekä rakennusten ja maa-alueiden myyntiä, jotka näkyvät omilla riveillään.

Toimielin, 1000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutos	Muutettu talousarvio
Tarkastuslautakunta	-190		-190
Kaupunginhallitus	-52 717	1 160	-51 556
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-101 746	1 326	-100 420
Liikunta- ja kulttuurilautakunta	-8 465	22	-8 443
Tekninen lautakunta	-36 038	1 287	-34 751
Kymen jätelautakunta	53		53
Sitovuustason ulkopuoliset Myyntivoitot ja -tappiot, kaupunginhallitus	540		540
Sitovuustason ulkopuoliset Myyntivoitot ja -tappiot, tekninen lautakunta	1 500	115	1 615
Toimintakate yhteensä	-197 063	3 911	-193 152

Muutettu tuloslaskelma

Ulkoinen tuloslaskelma, 1000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutos	Muutettu talousarvio
Toimintatulot	39 112	518	39 630
Valmistus omaan käyttöön	1 287		1287
Toimintamenot	-237 462	3 393	-234 068
Toimintakate	-197 063	3 911	-193 152
Verotulot	212 600	-4 408	208 192
Valtionosuudet	3 800	742	4 542
Rahoitustulot ja -menot	7 722		7 722
Vuosikate	27 059	245	27 304
Poistot ja arvonalentumiset	-26 026		-26 026
Tilikauden tulos	1 033	245	1 278
Tilinpäätöserät	71		71
Tilikauden ylijäämä	1 104	245	1 349
Kertynyt ylijäämä	14 059	245	14 304

Muutosten vaikutus tunnuslukuihin

Tunnusluvut	Alkuperäinen talousarvio	Muutettu talousarvio
Toimintakatteen muutos-%	1,5	-0,5
Vuosikate, % poistoista	104,0	104,9
Vuosikate, €/asukas	354	357

Toiminnallisten tavoitteiden ja niitä koskevien mittareiden muutostarpeet

Talousarviomuutoksina esitetään otettavaksi huomioon myös elinvoimapalveluiden kaupunginhallituksen alaisen toiminnan tavoitteiden ja toimenpiteiden mittareiden lähtöarvojen ja tavoitearvojen muutostarpeet

Työllisyys- ja yrityspalveluissa henkilöasiakkaiden asiakastyytyväisyyttä mittaava NPS lähtöarvo muutettiin arvosta 0 arvoksi -3,6 ja tavoitearvo on 8.

Viestintä-, markkinointi- ja matkailupalveluissa päivitettiin mittareiden lähtöarvot vastaamaan 12/2025 tilannetta sekä päivitettiin myös tavoitearvoja.

Tilapalveluissa päivitettiin mittareiden lähtöarvot vastaamaan 12/2025 tilannetta.

Henkilöstökulujen vähentäminen vuonna 2026

Henkilöstökuluja pienennetään muun muassa seuraavin keinoin:

- **Eläkepoistuman ja lähtövaihtuvuuden hyödyntäminen:** Tavoitteena jättää 25 prosenttia vapautuvista viroista ja tehtävistä täyttämättä vuonna 2026. Jokaisen vapautuvan viran ja tehtävän täyttäminen arvioidaan kriittisesti ja mahdollisuuksien mukaan vähintäänkin myöhennetään sen täyttämistä.
- **Kesälomien keskittäminen:** Kesälomia keskitetään juhannuksesta alkaen hiljaisemmalle kesäajalle 22.6.–7.8. kaikissa niissä palveluissa, joissa se on mahdollista. Näin saadaan vähennettyä sijaistarvetta ja määräaikaisen henkilöstön palkkakuluja. Tällä mahdollistetaan myös lomarahavapaiden pitäminen kesäaikana.
- **Vuoden 2026 tilinpäätöksen lomapalkkavelan pienentämiseen tähtäävät toimenpiteet:** Lomavuoden 2026 vuosilomista pidetään vähintään 70 % vuoden loppuun mennessä. Tästä voidaan poiketa ainoastaan perustellusta syystä (terveydelliset syyt tai perhevapaat). Vanhat säästövapaat suositellaan pitämään vuoden 2027 loppuun mennessä. Uusia säästövapaita ei ole enää saanut kerryttää.
- **Lomarahojen vapaaksi vaihtaminen:** Lomarahojen vapaaksi vaihtamista suositellaan vuonna 2026 henkilöstölle kaikissa niissä tehtävissä, joissa se on mahdollista.
- **Sairauspoissaolojen vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet:** Kevennetyn ja korvaavan työn käytön lisääminen sairauspoissaolojen vähentämiseksi.
- **Tehokas työaikojen ja työvuorojen suunnittelu** (työaikakorvausten minimointi) sekä **määräaikaisen henkilöstön käytön vähentäminen**

Liitteenä yhteenveto toimenpidevaihtoehtoista, joilla saavutetaan 3,9 miljoonan euron talouden tasapainottaminen vuonna 2026.

Liitteenä kaupunginhallituksen alaisen toiminnan toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetasot 2026 sekä niitä koskevat käyttösuunnitelmat toimenpiteet.

Liitteenä ulkoinen tuloslaskelma sekä toimielinakohtaiset käyttötalouslaskelmat ulkoisista eristä sekä ulkoiset ja sisäiset erät sisältävät laskelmat.

Asiantuntijana kokouksessa paikalla vastaamassa kysymyksiin on talousjohtaja Hellevi Kunnas.

Lisätietoja: talousjohtaja Hellevi Kunnas, puh. 020 615 5054, hellevi.kunnas(at)kouvola.fi, apulaiskaupunginjohtaja Tuukka Forsell, puh. 020 615 9333, tuukka.forsell(at)kouvola.fi, sivistysjohtaja Veikko Niemi, puh. 020 615 7727, veikko.niemi tekninen johtaja Hannu Tylli, puh. 020 615 8570, hannu.tylli(at)kouvola.fi ja henkilöstöjohtaja Päivi Karhu, puh. 020 615 4001, paivi.karhu(at)kouvola.fi.

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

1. linjata, että vuosien 2027–2028 aikana puhtauspalvelujen henkilöstön eläköityminen korvataan ostopalveluilla.
2. vahvistaa henkilöstökulujen vähentämistä koskevat keinot, velvoittaa toimialoja tarkastelemaan eläkkeelle siirtymistä ja muusta syystä vapautuvien virkojen ja tehtävien täyttämistä erittäin kriittisesti siten, että 25 prosenttia jätetään täyttämättä sekä noudattamaan kaikilta osin tiukkaa henkilöstösuunnittelua.
3. velvoittaa toimielimet kehittämään toimintojaan minimoimalla kuluja ja tehostamalla toimintaansa sekä huomioimalla kulujen vähentämistä koskevat keinot.
4. esittää kaupunginvaltuustolle, että

Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä edellä ja liitteissä esitetysti seuraavat muutokset vuoden 2026 talousarvion talousarvioon:

- Käyttötalousosa, ulkoinen toimintakate:
  - Kaupunginhallituksen alainen toiminta, toiminnallisten tavoitteiden ja mittareiden esitetyt muutokset
  - Kaupunginhallituksen alainen toiminta, muutettu toimintakate -51 556 303 euroa ilman myyntivoittoja ja -tappioita
  - Kasvatus- ja opetuslautakunta, muutettu toimintakate -100 419 667 euroa
  - Liikunta- ja kulttuurilautakunta, muutettu toimintakate -8 442 640 euroa
  - Tekninen lautakunta, muutettu toimintakate -34 751 185 euroa ilman myyntivoittoja ja -tappioita

- Tekninen lautakunta, maaomaisuuden myyntivoitot, muutettu toimintakate 1 615 000 euroa
  - Tuloslaskelmaosa:
    - Verotulot, muutettu yhteissumma 208 192 000 euroa
    - Valtionosuudet, muutettu yhteissumma 4 542 000 euroa.
5. Kaupunginhallitus päättää tarkistaa pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa ja se on nähtävillä yleisessä tietoverkossa 14.4.2026 lukien.

Kaupunginhallituksen päätös: